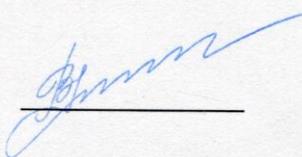

Вінницький національний медичний університет ім. М.І.Пирогова
(повне найменування вищого навчального закладу)

Кафедра латинської мови та медичної термінології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. ректора ЗВО

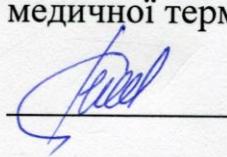

професор ЗВО
Вікторія
ПЕТРУШЕНКО

“31” серпнє 2023 року

“ПОГОДЖЕНО”

В.о. зав. кафедри латинської мови та
медичної термінології

доцент ЗВО
Софія ТИХОЛАЗ

“30” серпня 2023 року

СИЛАБУС

НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ЛАТИНСЬКА МОВА ТА МЕДИЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ»

Спеціальність	222 Медицина
Освітній рівень	Магістр
Освітня програма	ОПП «Медицина», 2023
Навчальний рік	2023-2024
Кафедра	Латинської мови та медичної термінології
Контактна інформація	latnova@vnmu.edu.ua вул. Стуса, 2
Укладач силабусу	ст. викладач ЗВО Галина МИХАЙЛЮК

1. Статус та структура дисципліни

Статус дисципліни	Обов'язкова
Код дисципліни в ОПП та місце дисципліни в ОПП	ОК 5, складова циклу дисциплін фундаментальної підготовки
Курс/семестр	1 курс (І-ІІ семестри)
Обсяг дисципліни (загальна кількість годин/ кількість кредитів ЕКТС)	90 годин / 3 кредити ЕКТС
Кількість змістових модулів	6 модулів
Структура дисципліни	Практичні заняття - 64 год. Самостійна робота - 26 год.
Мова викладання	українська
Форма навчання	Очна (дистанційна згідно наказу)

2. Опис дисципліни

Коротка анотація курсу, актуальність. Предметним напрямком навчальної дисципліни є основи нормативної граматики латинської мови і принципи побудови міжнародної латинської медичної термінології та міжнародних номенклатур. Курс орієнтований на отримання знань основних розділів курсу (анатомо-гістологічної, фармацевтичної та клінічної термінології) та формування практичних навичок та вмінь вільного володіння лексичним матеріалом, перекладу багатослівних термінів, структурного та семантичного аналізу термінів-композитів. Одним із обов'язкових аспектів вивчення медичної латинської термінології є гуманітарний напрямок, який передбачає засвоєння латинських афоризмів і сталих медичних висловів.

Передреквізити. Передумовою успішного засвоєння матеріалу курсу та опанування компетентностями з дисципліни «Латинська мова та медична термінологія» є наявність базових знань з таких дисциплін: українська мова (фонетика, граматичні категорії частин мови, синтаксис словосполучення та простого речення, словотворення); іноземна мова (новітні медичні словники, як правило, три-четири мовні-латина, англійська, українська в варіативній послідовності); біологія (лесикон дисциплін медико-біологічного циклу складається з уже знайомих словотворчих елементів грецької та латинської мов); хімія (розумінні основних положень сучасної міжнародної хімічної термінології, принципів та способів утворення і перекладу номенклатурних найменувань); історія (використання знань античної міфології, історії стародавнього світу, історії медицини /Греції, Риму/, діяльності Гіпократа, Галена etc.).

Мета курсу та його значення для професійної діяльності. Метою викладання навчальної дисципліни “Латинська мова та медична термінологія” є засвоєння базової професійної термінологічної лексики з елементами нормативної граматики латинської мови, необхідної для роботи за спеціальністю «Медицина».

Постреквізити. Знання, здобуті в результаті вивчення дисципліни, стануть основою знань медичної термінології з перспективою їх подальшого використання в процесі вивчення медичної біології, анатомії, гістології, мікробіології, фармакології, патанатомії, патофізіології, клінічних дисциплін, МКХ-10, МКХ-11. Грецько-латинські терміноелементи складають семантичне гніздо медичних терміносистем сучасних європейських мов, зокрема англійської, досконале володіння якою для формування іншомовної комунікації з колегами з даної галузі щодо наукових досягнень є сьогодні особливо актуальним.

3. Результати навчання дисципліни:

Після успішного вивчення дисципліни здобувач освіти зможе:

1. Вміти проводити аналіз інформації основних розділів міжнародної латинської медичної термінології (анатомічної, гістологічної, фармацевтичної, клінічної); приймати обґрунтовані рішення, вміти здобувати сучасні знання.

- Вільно оперувати латинською термінологією, що використовується при збиранні інформації про пацієнта та оцінюванні результатів лабораторних та інструментальних досліджень, веденні та обробці медичної інформації.
- Самостійно вирішувати питання аналізу лексичного та граматичного матеріалу задля коректного застосування одно та багатослівних термінів.
- Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань: елементарний обсяг матеріалу із морфології і синтаксису латинської мови; базовий медичний лексичний мінімум та його українські і англійські аналоги; правила перекладу багатослівних АТ; способи словотворення латинських іменників та прикметників; значення найчастіше вживаних префіксів та суфіксів та частотних відрізків; правила виписування рецептів; рецептурні формулювання; найчастіше вживані назви лікарських рослин та олій; рекомендований список рецептурних та загально медичних скорочень; принципи утворення латинських назв хімічних сполук; грецько-латинські дублети; латинські афоризми і сталі медичні висловиви.
- Довести до автоматизму написання назв лікарських засобів, що містять спеціалізовану фармакологічну, терапевтичну, хімічну та іншу інформацію.
- Вміти безпомилково застосовувати медичні терміни при розв'язуванні складних задач і проблем, які виникають у професійній діяльності.
- Знати основи інформаційних і комунікаційних технологій та вміти застосовувати їх у пошуку інформації для професійної діяльності.
- Збирати дані про скарги пацієнта, анамнез хвороби, анамнез життя, проводити фізикальне обстеження пацієнта, використовуючи стандартні алгоритми і методики обстеження та діагностики захворювань.
- Нести відповідальність за якісний збір отриманої інформації та прийняття обґрунтованих рішень і дій щодо правильності формулювання клінічного діагнозу.
- Знати свої соціальні та громадські права та обов'язки. Відповідати за свою громадянську позицію та діяльність. Формувати достатній рівень правової культури необхідний для збереження балансу взаємин між суб'єктами медичних правовідносин і дотримання прав людини в галузі охорони здоров'я.

4. Зміст та логістика дисципліни

Модуль 1. Лексико–фонетичне і граматико–синтаксичне забезпечення теми “Фонетика. Структура анатомо–гістологічних термінів”.	1 семестр 45 год / 1,5 кредити	Практичні заняття №№ 1-16. Теми для самостійного опрацювання №№ 1-6.
Модуль 2. Лексико – синтаксичне забезпечення теми “Фармацевтична термінологія”. Лексичне та аналітико-синтаксичне опрацювання теми “Клінічна термінологія”.	2 семестр 45 год / 1,5 кредити	Практичні заняття №№ 17-32. Теми для самостійного опрацювання №№ 7-11.

Дисципліна включає 30 тем, які поділені на 2 тематичні модулі.

Модуль 1. Лексико–фонетичне і граматико–синтаксичне забезпечення теми “Фонетика. Структура анатомо–гістологічних термінів”.

Тема 1. Фонетика. Правила вимови. Словникова форма латинських іменників.

Тема 2. Фонетика. Наголос. Грецькі корені та префікси, які пишуться через “у”.

Тема 3. Морфологія. Іменник. Функції іменників у складі анатомічних термінів.

Тема 4. Морфологія. Прикметник. Дві групи прикметників. Функції прикметників у складі анатомічних термінів.

Тема 5. Морфологічна і синтаксична структура дво- і кількаслівних анатомічних термінів з різними типами означення.

- Тема 6. Ступені порівняння латинських прикметників. Вживання ступенів порівняння в АТ.
- Тема 7. Морфолого-сintаксичний аналіз багатослівних АТ з різними типами означень.
- Тема 8. Третя відміна іменників. Загальні відомості. Чоловічий рід іменників третьої відміни.
- Тема 9. Жіночий рід іменників третьої відміни.
- Тема 10. Середній рід іменників третьої відміни.
- Тема 11. Узгодження прикметників з іменниками третьої відміни. Морфолого-сintаксичний аналіз АТ з різними типами означень. Найчастіше вживані скорочення в анатомічній термінології. Контроль практичних навичок морфолого-сintаксичного аналізу АТ.
- Тема 12. Термінологічний словотвір. Морфологічний спосіб творення слів. Словотворення за допомогою префіксів, частина I (in, im), частина II (ante, pre).
- Тема 13. Словотворення за допомогою префіксів, частина III (inter, meso), частина IV (retro, re).
- Тема 14. Словотворення за допомогою суфіксів. Структурний аналіз та утворення термінів – композитів.
- Тема 15. Систематизація вивчення принципів міжнародного термінотворення анатомо-гістологічних термінів. Переклад та морфолого-сintаксичний аналіз АТ з різними типами означень.

- Модуль 2. Лексико – сintаксичне забезпечення теми “Фармацевтична термінологія”. Лексичне та аналітико-сintаксичне опрацювання теми “Клінічна термінологія”.**
- Тема 1. Фармацевтична термінологія. Номенклатура лікарських засобів. Наказовий спосіб дієслів. Назви лікарських форм.
- Тема 2. Рецепт. Структура рецепта. Правила виписування рецептів.
- Тема 3. Моделі рецептурних приписів.
- Тема 4. Ботанічна номенклатура. Назви лікарських рослин, найбільш вживаних у медицині. Назви органів рослин. Назви олій.
- Тема 5. Рецептурні формулювання для позначення упакування лікарських форм або спеціального призначення ліків. Спеціальні рецептурні вислови. Частотні відрізки (частина I).
- Тема 6. Частотні відрізки в тривіальних назвах лікарських засобів (частина II).
- Тема 7. Числівник. Числівники-префікси латинського та грецького походження. Скорочення в рецептах. Виписування рецептів на різноманітні лікарські форми.
- Тема 8. Хімічна номенклатура латинською мовою. Назви хімічних елементів, кислот, оксидів, пероксидів, закисів.
- Тема 9. Назви солей. Назви складних ефірів.
- Тема 10. Клінічна термінологія. Структура клінічних термінів. Грецько- латинські дублетні позначення (kerhal... odont). Грецькі TE (logia..odynia). Клінічні діагнози (інфекційні хвороби).
- Тема 11. Утворення термінів назв хвороб запального, незапального та пухлинного характеру. Грецько-латинські дублетні позначення органів (splanchn...orchi). Грецькі TE (iatria... rhabdia). Клінічні діагнози (внутрішні хвороби, оториноларингологія).
- Тема 12. Грецько-латинські дублетні позначення (haem...phon). Систематизація грецько-латинських дублетних позначень. Клінічні діагнози (хірургія, офтальмологія).
- Тема 13. Окремі TE (bi...psych, plegia...phrenic). Клінічні діагнози (фтизіатрія, акушерство і гінекологія).
- Тема 14. Окремі TE, які означають фізичні властивості, якості (aut...necr). Систематизація окремих терміноелементів. Конструювання клінічних термінів-композитів. Клінічні діагнози (нервові хвороби).
- Тема 15. Структурний аналіз і конструювання клінічних термінів. Переклад клінічних діагнозів різних галузей медицини.

Практичні заняття передбачають теоретичне обґрунтування основних питань теми та засвоєння наступних практичних навичок:

1. Володіння на рівні довгострокової пам'яті понад 1000 лексичними одиницями та основними грецько-латинськими словотворчими елементами.
2. Уміння читати й писати медичні терміни латинською мовою.
3. Володіння основами граматики (системою відмінювання іменників та прикметників, узгодженням прикметників з іменниками, керуванням прийменників, відмінюванням дієслів згідно з вимогами програми і т.д.), необхідними для грамотного використання фармацевтичної термінології на практиці.
4. Знання способів та засобів словотворення тривіальних найменувань лікарських засобів; уміти правильно писати назви препаратів латинською мовою.
5. Знання способів словотворення та основні словотвірні елементи, які використовуються у клінічній термінології.

На практичних заняттях здобувачі освіти перекладають українською та латинською мовами медичні та фармацевтичні терміни та рецепти, словосполучення з різними типами означень, конструюють назви фармацевтичних об'єктів на основі знань принципів відповідних номенклатур латинською мовою (анatomічної, гістологічної, хімічної, ботанічної, МКХ-10, МКХ-11), виділяють у складі тривіальних найменувань частотні відрізки, які несуть певну типову інформацію про ліки.

Самостійна робота здобувачів освіти передбачає підготовку до практичних занять та опрацювання практичних навичок, вивчення тем для самостійної позааудиторної роботи, підготовка інформаційних повідомлень, презентацій, таблиць, опрацювання наукової літератури та написання оглядів з наданих тем для індивідуальної роботи. Контроль засвоєння тем самостійної позааудиторної роботи здійснюється на практичних заняттях та підсумкових заняттях засвоєння модулів з дисципліни.

Індивідуальна робота включає підготовку доповідей до участі у засіданнях студентського наукового гуртка, студентських наукових конференціях, написання наукових тез за результатами наукового дослідження або огляду наукових джерел з певної проблеми, підготовка та участь у вузівському та Всеукраїнському етапах олімпіади з дисципліни.

Календарні плани практичних занять, тематичний план самостійної позааудиторної роботи, обсяг та напрямки індивідуальної роботи опубліковані на сайті кафедри.

Маршрут отримання матеріалів: Кафедра латинської мови та медичної термінології / Студенту / Очна форма навчання / Медицина / 1 курс / Латинська мова та медична термінологія / Навчально-методичні матеріали / або за посиланням <https://www.vnmu.edu.ua> / Кафедра латинської мови та медичної термінології #. Доступ до матеріалів здійснюється з корпоративного акаунта студента s000XXX@vnmu.edu.ua.

5. Форми та методи контролю успішності навчання

Поточний контроль на практичних заняттях	Методи: виконання структурованих письмових завдань лексико-фонетичного, морфолого-сintаксичного, структурного та семантичного аналізу медичних термінів. Інтерактивні завдання для індивідуального контролю через он-лайн сервіс Quizlet.
Контроль засвоєння тематичного розділу дисципліни на проміжних контрольних заняттях	Методи: виконання структурованих письмових завдань, контроль практичних навичок.
Проміжний семестровий контроль (залік) по завершенню 1 семестра.	Згідно чинного положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (посилання https://www.vnmu.edu.ua / Загальна інформація / Основні документи)
Підсумковий контроль дисципліни - диференційований залік по завершенню 2 семестра.	Методи: виконання структурованих письмових завдань (згідно положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І.Пирогова (посилання https://www.vnmu.edu.ua / Загальна

	інформація / Основні документи).
Засоби діагностики успішності навчання	Теоретичні питання, практично орієнтовані структуровані письмові завдання, демонстрація практичних навичок.

6. Критерії оцінювання

Оцінювання знань здійснюється згідно Положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім.М.І. Пирогова (посилання https://www.vnmu.edu.ua/Загальна_інформація/_Основні_документи).

Поточний контроль	За 4-балльною системою традиційних оцінок: 5 «відмінно», 4 «добре», 3 «задовільно», 2 «незадовільно».
Проміжні розділові контролі	За чотирьох бальною системою традиційних оцінок.
Контроль практичних навичок	За 4-балльною системою традиційних оцінок.
Залік.	За 200-бальною шкалою (середнє арифметичне оцінки за семестр конвертується в бали). Зараховано: від 122 до 200 балів. Не зараховано: менше 122 балів (див. Шкалу оцінювання).
Підсумковий контроль з дисципліни.	Оцінка за диференційований залік: 71-80 балів – «відмінно». 61-70 балів – «добре». 50-60 балів – «задовільно». Менше 50 балів – «незадовільно» / не склав.
Оцінювання дисципліни.	Поточна успішність – від 72 до 120 балів (середнє арифметичне оцінки за практичні заняття конвертується за 120-бальною шкалою): 60% оцінки за дисципліну. Підсумковий контроль – від 50 до 80 балів: 40% оцінки за дисципліну. Індивідуальна робота – від 6 до 12 балів. Сумарно від 122 до 200 балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
180-200	A	відмінно	зараховано
170-179,99	B	добре	
160-169,99	C	задовільно	
141-159,99	D	задовільно	
122-140,99	E	задовільно	
0-121,99	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Оцінювання індивідуальної роботи здобувача освіти

Нарахування балів за індивідуальну роботу здійснюють на підставі Положення про організацію навчального процесу у Вінницькому національному медичному університеті ім. М.І. Пирогова (посилання https://www.vnmu.edu.ua/_Загальна_інформація/_Основні_документи):

12 балів додаються до оцінки ЗО-призеру міжвузівської олімпіади з дисципліни та ЗО-призеру міжвузівської і міжнародної наукової конференції з наявністю друкованої роботи.

11 балів додаються до оцінки ЗО-учаснику міжвузівської олімпіади з дисципліни (без призового місця) та ЗО-учаснику міжвузівської і міжнародної наукової конференції (без призового місця) з наявністю друкованої роботи;

10 балів додаються ЗО-призеру (І місце) внутрішньовузівської олімпіади з дисципліни та ЗО-призеру (І місце) студентської наукової конференції з наявністю друкованої роботи.

9 балів додаються ЗО-призеру (ІІ-ІІІ місце) внутрішньовузівської олімпіади з дисципліни та ЗО-призеру (ІІ-ІІІ місце) студентської наукової конференції з наявністю друкованої роботи;

8 балів додаються ЗО-учаснику студентської наукової конференції (без призового місця) з наявністю друкованої роботи або ЗО, який підготував стендову доповідь з наявністю друкованої роботи;

7 балів додаються ЗО, який активно приймав участь у роботі студентського наукового гуртка, за результатами науково-практичного дослідження опублікував друковану роботу, однак не приймав участь у студентській науковій конференції як доповідач;

6 балів додаються до оцінки з дисципліни ЗО, який активно приймав участь у роботі студентського наукового гуртка і результати науково-практичного дослідження презентував на засіданнях СНГ (доповідь з презентацією) та ЗО-учаснику (без призового місця) внутрішньовузівської олімпіади з дисципліни.

7. Політика навчальної дисципліни

Здобувач освіти має право на отримання якісних освітніх послуг, доступ до сучасної наукової та навчальної інформації, кваліфіковану консультивативну допомогу під час вивчення дисципліни та опанування практичними навичками. Політика кафедри під час надання освітніх послуг є студентоцентрованою, базується на нормативних документах Міністерства освіти та Міністерства охорони здоров'я України, статуті університету та порядку надання освітніх послуг, регламентованого основними положеннями організації навчального процесу в ВНМУ ім. М.І. Пирогова та засадах академічної добросердечності.

Дотримання правил розпорядку ВНМУ, техніки безпеки на практичних заняттях. Здобувач освіти повинен дотримуватись правил безпеки на практичних заняттях, під час знаходження у приміщеннях кафедри та при сигналі «ПОВІТРЯНА ТРИВОГА».

Вимоги щодо підготовки до практичних занять. Здобувач освіти повинен вчасно приходити на практичне заняття та бути теоретично підготовленим згідно теми (вивчити граматичний і лексичний матеріал) та виконати письмові завдання.

На заняття слід приходити вчасно, без запізнення. Здобувач освіти, який запізнився на заняття більше, ніж на 10 хвилин, не допускається до останнього і повинен відпрацювати його в установленому порядку.

На практичних заняттях ЗО має бути одягнений в робочу форму (медичний халат, шапочка). Під час обговорення теоретичних питань ЗО мають демонструвати толерантність, ввічливість та повагу до своїх колег та викладача.

Використання мобільних телефонів та інших електронних девайсів. Використання мобільних телефонів та інших електронних пристрій на занятті не допускається.

Академічна добросердечність. Під час вивчення дисципліни ЗО має керуватись Кодексом академічної добросердечності ВНМУ ім. М.І. Пирогова (<https://www.vnmu.edu.ua/> / загальна інформація / Основні документи / Кодекс академічної добросердечності). При порушенні норм академічної добросердечності під час поточного та підсумкових контролів студент отримує оцінку «2» та повинен її відпрацювати своєму викладачу в установленому порядку протягом двох тижнів після отриманої незадовільної оцінки.

Пропуски заняття. Пропущені заняття відпрацьовуються в порядку, установленому в Положенні про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І.Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua/> / Загальна інформація / Основні документи) у час, визначений графіком відпрацювань (опублікований на сайті кафедри <https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра латинської мови та медичної термінології#) черговому викладачу. Для відпрацювання пропущеного заняття здобувач освіти має надати виконані письмові завдання з відповідної теми.

Порядок допуску до підсумкового контролю з дисципліни наведений в Положенні про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua/> / Загальна інформація / Основні документи). До підсумкового контролю допускаються здобувачі освіти, які не мають пропущених невідпрацьованих практичних занять та отримали середню традиційну оцінку не менше «3».

Додаткові індивідуальні бали. Індивідуальні бали з дисципліни здобувач освіти може отримати за індивідуальну роботу, обсяг якої оприлюднений на сайті кафедри в навчально-методичних матеріалах дисципліни, кількість балів визначається за результатами IPC згідно Положенню про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua/> / Загальна інформація / Основні документи).

Вирішення конфліктних питань. При виникненні непорозумінь та претензій до викладача через якість надання освітніх послуг, оцінювання знань та інших конфліктних ситуацій, здобувач освіти повинен спершу повідомити про свої претензії викладача. Якщо конфліктне питання не вирішено, тоді здобувач освіти має право подати звернення до завідувача кафедри згідно Положення про розгляд звернень здобувачів вищої освіти у ВНМУ ім. М.І.Пирогова (<https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація / Основні документи).

Політика в умовах дистанційного навчання. Порядок дистанційного навчання регулюється Положенням про запровадження елементів дистанційного навчання у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (<https://www.vnmu.edu.ua/> / Загальна інформація / Основні документи). Основними навчальними платформами для проведення навчальних занять є Microsoft Teams, Google Meet. Порядок проведення практичних занять, відпрацювань та консультацій під час дистанційного навчання оприлюднюється на веб-сторінці кафедри (<https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра латинської мови та медичної термінології / Студенту або <https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра латинської мови та медичної термінології / Новини).

Зворотній зв'язок з викладачем здійснюється через месенджери (Viber, Telegram, WhatsApp) або електронну пошту (на вибір викладача) в робочий час.

8. Навчальні ресурси. Навчально-методичне забезпечення дисципліни оприлюднено на сайті кафедри. Маршрут отримання матеріалів <https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра латинської мови та медичної термінології / Студенту. Консультації проводяться два рази на тиждень згідно графіку консультацій. Консультації в умовах дистанційного навчання проводяться за домовленістю з викладачем у вільний від занять час з використанням сервісів Microsoft Teams, Google Meet.

9. Розклад та розподіл груп по викладачам опублікований на веб-сторінці кафедри (<https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра латинської мови та медичної термінології / Студенту).

10. Питання до проміжного та підсумкового контролів з дисципліни опубліковані на веб-сторінці кафедри (<https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра латинської мови та медичної термінології / Студенту).

Силабус з дисципліни «Латинська мова та медична термінологія» обговорено та затверджено на засіданні кафедри (протокол №1, від «28» серпня 2023 року.

Відповідальна за дисципліну «Латинська мова та медична термінологія»

Викладач кафедри латинської мови
та медичної термінології

ст. викладач ЗВО Галина МИХАЙЛЮК

В. о. зав. кафедри латинської мови
та медичної термінології

доцент ЗВО Софія ТИХОЛАЗ